

VEČERNI LIST

Cene po pošti:

za celo leto . R 84—

za pol leta . R 42—

za četrt leta . R 21—

za 1 mesec . R 7—

Za Ljubljano mesečno 7 R

Za inozemstvo mesečno R 12—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Posamezna številka 60 vln.

NEODVIŠEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vln.

Boj za avtonomijo.

Zadnje dni se je začel pri nas oster boj za avtonomijo slovenske dežele. Samouprava slovenskih krajev je od vsega početka bila nujno potrebna, če smo hoteli v naši deželi vzdržati kolikorotiko redno upravo. Ko se je v novembru leta 1918 ustanovila narodna vlada, je ista bila popolnoma samostojna. Kot taka je izdala razne naredbe, ki imajo in morajo imeti še danes pri nas veljavo zakona. Ko se je ujediničenje dovršilo, se je zvršilo le na podlagi dogovora, da ostanejo vse dotlej obstoječe upravne enote tudi dalje v veljavi, dokler kaj drugega ne določi konstituenta. Toda že kmalu so nam iz Belgrade začeli striči našo avtonomijo. Cela vrsta samostojnih poverjeništev je prišla pod oblast Belgrade in njegovih ministrstev. Ogljubljenege deželnege zboru od nikoder ni bilo in ga ni. Ostalo nam je le par samostojnih poverjeništev. Toda tudi tukaj so demokrati dosegli, da je Belgrad vedno bolj omejeval vplivno moč in vplivnost.

Danes smo pa že tako daleč, da slovenski poverjenik kmalu ne bo imel nobenega posla več. Dr. Žerjav s svojimi liberalci se pošteno trudi, da bi nam uničil zadnji košček naše avtonomije. Kakor je bilo že poročano, hoče dr. Žerjav odrekati poverjeniku za uk in bogočastje pravico, da bi smel sam imenovati šolske nadzornike za slovenske šole. Dve leti se je tako delalo na podlagi zakona, ki ga je izdala prva narodna vlada. Sedaj pa en sam zakrnel demokrat v družbi s proslulim pribeževičem hoče pogaziti zakon, le da v imenu slovenske avtonomije ter vse naše ljudstvo izroči belgrajskemu paši Pribeževiču. Kajti, kar se je zgodilo poverjeniku na uk in bogočastje, se godi tudi v drugih in to v ogromno škodo slovenskega ljudstva.

Liberalni minister dr. Kukovec je na ta način odvzel mnogo moči našemu socialnemu skrbsstvu. Razmere našega delavstva n. pr. so bistveno drugačne ko one v Srbiji. In vendar naj posled vsa socialna zakonodaja, ki naj bi bila v korist delavstva, odvisi od Belgrade, o katerem je znano, da ne reši nobene zadeve. Mesto, da bi bilo delavstvo od lastnega slovenskega poverjenika dobilo naredbo o dopustih, o delavski zbornici itd., sedaj vse to v Belgradu počiva bogvekje.

Centralizem je smrt za naše delavstvo in za vse naše ljudstvo.

Z novimi davki nas je »osrečil« liberalni kapitalist iz Belgrade. Toda slovenski poverjeništvu nimajo po proračunu, ki ga je sestavil demokrat Stojanović, nobene pravice z nakazanim denarjem drugače razpolagati, kakor to določi Belgrad. Po mnenju demokratov je prav, če mi plačujemo štirikrat večje davke kot jih plačujemo v Srbiji, zato pa moramo molčati, ker slovenska vlada nima pravice denar dati tja, kjer ga je najbolj treba. Tako bomo kmalu izgubili vso avtonomijo, ki je za naše ljudstvo življenjskega pomena, mesto pa nas bo davil centralistični, kapitalistični in bankirski davčni vijak.

Dr. Žerjav se je zagnal z vso silo na delo, da nas popolnoma oropa vsake avtonomije. V deželni vladi sedaj ta mož z nekakava veljavnost naredb prejšnjih vlad, četudi je sam sodeloval v njih. Vse hoče spraviti pod belgrajski klobuk. Tam gospodari velekapital in bankirstvo. Zato se tudi zastopnik slovenskih bankirjev dr. Žerjav čuti dolžnega, da slovensko ljudstvo vrže v žrelo kapitalističnemu molohu.

Zvezati hočejo našemu ljudstvu roke in noge, zamašiti mu usta ter rezati jermena z njegove kože. Centralizem pomeni za naše ljudstvo gospodarsko in socialno sužnjost, avtonomija pa svoboda!

Geslo našega ljudstva je poslej: V boj za svojo avtonomijo!

Sijajna manifestacija krščanskega ljudstva.

Mi zahtevamo avtonomijo.

Ljubljana, 9. septembra. Včeraj se je ob krasnem vremenu vršil na Homcu pri Kamniku veličasten ljudski tabor. Na tisoče ljudstva iz celega kamniškega okraja se je zbralo na Homcu. Došli so iz Ihana, Moravč, iz Motnika, iz Cerklj in od drugod kmetje, delavci, Orli — vse krščanske organizacije so došle z 10 zastavami, da manifestirajo za krščansko misel. Po sprejemu je z mengeško godbo sprevod odšel v cerkev, kjer so bile pete litanije. Po litanijah je bil zunaj cerkveni govor g. dekana kan. Lavrenčiča. — Nato se je začel velikanski ljudski tabor, ki se ga je udeležilo do 2500—3000 ljudi. Taboru je predsedoval posl. Štercin. Govoril je posl. Brodar o političnem položaju, Stanovnik o kmetem položaju in o

avtonomiji, Anžič o mladinski organizaciji, Kremžar o skupnem boju delavskega in kmetskega stanu proti velekapitalu ter o novih davkih, gđc. Odlasek o ženski organizaciji, dalje je govoril kaplan g. Primar in Borc, ki je stavil resoluciji, katerih glavno jedro je: Protest proti novim krivičnim davkom ter zahteva po najširši avtonomiji slovenskih krajev. Resolucije so bile soglasno in z navdušenjem sprejete. Po triurnem zborovanju je posl. Štercin zaključil veličastni tabor.

Po taboru se je vršila telovadba Orlov in veselica.

Tabor je bil najlepši, kolikor jih je doslej zborovalo na Homcu. Pokazal je vso silo in moč katoliških organizacij kamniškega okraja.

Samostojna gospoda za verižnike!

Ljubljana, 9. sept. Včeraj so takozvani samostojni »kmetje« priredili na Bledu svojo slavnost. Vsa liberalna gospoda od blizu in daleč se je ta dan vrgla v narodne noše in se »šla« kmete. Pravih kmetov pa je bilo silno malo, in še ti so bili večinoma taki, ki so prišli romat na blejski otok. Pač pa je bilo precej plesateljine mladine, ki se je nato vrtela in plesala — vse za program samostojnih »kmetov«.

Kakšen je ta program, so pokazale resolucije in pa govori. Znani Mermolja, je dejal, da se ne ukloni Rimu, t. j. Cerkvi. Čisto primerna pridiga za poštene kmete, ki so prišli na božjo pot.

Še lepše so resoluciji! »Kmetje« zahtevajo, naj država podpira malo trgovino, mesto da bi zahtevali, naj podpira

zadrugištvo. Seveda, stranka, kakoršna je ta, ki obstoji iz samih prekupcev in trgovcev, mora braniti mešetarje.

Zahtevali so tudi, naj se odpravijo verižniški uradi. Tega kmet ne zahteva, ker sam trpi vsled teh zajedavk. Zahtevajo seveda to verižniki sami. Saj jih je bilo precej zraven, preoblečenih v narodno nošo. Zahtevali so ti možje svobodno trgovino, prav v liberalnem duhu. Za določanje davkov zahtevajo posebno komisarije, v kateri naj bodo le kmetje in obrtniki. Delavcev pa seveda ta liberalna gospoda ne pozna in noče poznati.

Blejska prireditel samostojnih liberalcev je podučna za poštene kmete in za delavce. Na take verižniške limanice ne pojde nihče, ki ni kalin!

Izgubljena socialistična stavka v Trstu.

Trst, 9. sept. Stavka v zasedenem ozemlju je z današnjim dnevom končana in je iztekla brez vsakega vidnega uspeha. Točke, ki jih je vlada stavkujočim pritrčila, in ki se nanašajo na generalno amnestijo, odpravo vojaških sodišč in preklic izgonov, je bila vlada v resnici obljubila že pred 14 dnevi. Vzrok, zakaj ni stavka uspela, je bil po večjem ta, ker stavka ni bila splošna. V stavko niso stopili niti železničarji, niti pošta in brzojav. Tudi one organizacije, ki so sklenile stavkati, niso

stavkale popolnoma. Delali so n. pr. natakarji skoraj po večini in vsi brivci. Vzrok, da niso stavkali železničarji, je bil po večini ta, ker so jasno čutili, da je stavka naperjena proti regnikolom a železničarji so po večini sami regnikoli. Navdušenje za stavko ni bilo skrajno. Značilno je, da ljudstvo celo tedaj ni vzplamtelo, ko so pretepli voditelja delavskega gibanja, glavnega urednika »Lavoratore« in opustošili Delavski dom in prostore mladinske organizacije.

Dvoboj.

»NEVIDNI MOST«.

Minuli mesec v avgustu sta se popela pod oblake dva drzna letalca. Obema je prisostvovalo mnogo tisoč prič. Zmagal je prvi. Orel je nadkrilil, Sokol podlegel.

Na delavska vrata je na mah potrkal boj ne samo za politični glas, ampak tudi za duha, komu zapiše delavstvo svojo duševno odločitev.

Obe misli skušata pri dostopnih predorih in na mnogo načinov tresti v nasprotnikovo ozemlje in ga osvojiti. Ena plove iz srca na križu, druga iz zlobne volje tistih, ki so sklenili, potepati tistega, ki je zlobo obsodil.

Liberalna glasila so se zbrala v celotnem koru okrog Sokola. To pove dovolj, kaj je Sokol in kaj hoče. »Jutro« je v štev. 7. obelodanilo članek »Sokolstvo in politika« in hrvatski »Obzor« v broju 216 članek »Zagreb 27. kolovoza«. »Sutra« polaze naši Sokolovi na slet u Maribor. Dve zanimivosti razbereš iz teh objav: cilj sokolstva in taktika protikrščanskega tabobora.

Cilj sokolstva je odpad od katoliške Cerkve. Predlog starešinstva za sokolsko skupščino v Mariboru ta smoter tako-le označi v 2. resoluciji: »Klerikalizem in sokolstvo se izključujeta. Kdor se prizna klerikalnemu svetovnemu naznanju, po kojem vera stopa v politiko, da se zagotovi gospodarstvo mednarodne katoliške hierarhije nad državo in nad duševnim življenjem državljanov, kdor misli, da je na pojmu smotrenege raziskovanja dopustno le,

kar dopušča ta hierarhija, ta ne more biti Sokol.«

Zanimivo, da tukaj resolucija odkrito in jasno pove, da razume pod besedo klerikalizem katoliško hierarhijo, to je papeža in škofo in duhovne. Pred vsem pomeni papeža in škofo naziv hierarhija. Hierarhija je tisti del Cerkve, ki uči, ki upravlja, ki posreduje posvečevanje. V svojem bistvu hierarhija ni odvisna od človeške institucije. Obstoji po izrečni božji volji: »Pasi« in »komur boste...«, »kdor vas posluša«. Če nastanejo spori med katoličani, stoji izrečno zapisano, naj odloči cerkvena oblast: »Povej Cerkvi!« — Priznavanje hierarhije spada v tisti člen apostolske vere, ki se glasi: »Verujem v katoliško cerkev.« Resolucija pa pravi: »Kdor se prizna klerikalnemu svetovnemu naznanju... ta ne more biti Sokol.« Klerikalno svetovno naziranje je starešinstvu sokolskemu katoliško svetovno naziranje, ker izrečno istotam šteje k temu naziranju priznanje »katoliške hierarhije«. Kdor če biti Sokol, mora biti po zahtevi sokolskega vodstva protivnik, če ne že duhovnom sploh, vsaj katoliškim škofo in glavarju Cerkve papežu, se mora odpovedati katoliški veri in katoliški cerkveni organizaciji, mora biti Julian odpadnik.

V resoluciji stoji tudi zahteva, da vera ne sme navdihovati politike. Torej v politiki, kjer se odločuje usoda mnogo ljudi, vseh državljanov, smeš biti brez vere in dosledno brez morale, brez poštenosti. Politiki, državniki, ministri po tej resoluciji ne samo smejo, ampak celo morajo biti brez vere in dosledno brez vesti.

Razlog, zakaj ne sme politika, država

upoštevati večnih načel vere, je resoluciji ta: »da se (sicer) zagotovi gospodarstvo mednarodne katoliške hierarhije nad državo in nad duševnim življenjem državljanov. Sevega se sokolsko vodstvo ne zave da skrajne budalosti, ki jo je s tem napravilo. To je nekak takega, kakor ko bi kdo odrekal pravico priznati se znanstv. naziranju, ker da v tem slučaju preti nevarnost, da se zagotovi gospodarstvo znanstvenih organizacij nad državo in duševnim življenjem državljanov, ko vendar poštena država sama naroča proučevanje resnice in se vedno rada podvrže njeni razvidnosti, ker je resnica svoboda in rešitev za državo in državljanu in kdor resnico ugotavlja je državljanom prvi dobrotnik. Hierarhija pa ima poklicno dolžnost, da ugotavlja ne samo, kar je res z ozirom na posmrtni smoter, ampak tudi kar je prav in moralno v življenju ljudi ter v političnem življenju. Če imajo politiki poštene namene, se ni treba ugotavljanja resnice, pa bilo moralne, prav nič bati.

Tudi »na polju umstvenega raziskovanja«, katero tudi tvori sokolskemu vodstvu razlog strahu pred Cerkvijo, se ni treba sokolskemu vodstvu prav nič bati. Zakaj »umstveno raziskovati«, kaj je res in kar ni res, je eno največjih dobrih del in po tej poti pride sokolsko vodstvo lahko celo na oltarje katoliške cerkve, katere postavlja njena hierarhija tistim, ki so ljubili resnico, jo iskali in po njej uravnavali življenje. Seveda če kdo misli na tako »umstveno raziskovanje«, po katerem bi resnici in poštenosti v zasebnem in javnem življenju vrtil zavil in svoje zahrbitne sebične cilje uveljavil, seveda ne more računati na uradno prijateljstvo tistih, ki so dolžni vsled obveznosti, ki ni od ljudi, izjavljati, kaj je »dopustno« z ozirom na poštenost in kaj ni.

Skratka sokolstvo se je s to resolucijo v Mariboru 29. avg. uradno izreklo proti katoličanstvu in s tem za odpad.

Motiš se pa, če misliš, da ti sokolsko duševno vodstvo s tem nožem prezehe golo na ta način, da te že naprej spreletava smrtna groza, ko ti bliska z njim pred očmi. Te ga ne, ampak tako z mehkim rokavicami ti boža vrat, da misliš: krščanstvo dobiva od tega sokolskega govorenja naravnost poljub. Tako s človekoljubnimi pozivi in vznešenimi pravili te obsiplje: »Vzgoja v ljubezni in poštvenosti«, »zmisel za disciplino«, »vzajemno delo«, »duh demokratizma«, »socialna pravičnost«, »pravna načela«... vse te lepe reči na jhodo našite na obleki, tako da ne bo nihče opazil, kdaj jih je izpljunilo srce, kdaj je duša slekla krščansko obleko. Zoper nebrzdano surovo borbo, nasilje, laž in druga nemoralna sredstva — za neomedeževanost, sposobnost, resnost se obračajo skoro tako, kakor sv. Pavel. In to je druga zanimivost duševnega vodstva v protivnem taboru.

Ta zanimivost odkriva nasprotno taktiko. Narediti je treba neviden most, po katerem naj pride ljudstvo, naraščaj, tako da ne ve kdaj, na drugi brag reke, na katerem ni več blagih idealov, ne svetlih zvezd, skratka, kjer je dežela nekrščanstva. Za to taktiko vnema zlasti hrvatski »Obzor« v celem svojem članku. Na delo zoper krščanstvo v čim bolj krščanski obleki.

Zlasti pa so tri ideje, s katerimi se odeneš v nevidnost, ko speš v deželo liberalnih ciljev. Ena teh odev je »edinstvena narodna država«, »čimpočnejše ujediničenje Srba, Hrvata in Slovenca«. Vrabci na strehi vedo, da so se na Slovenskem pristali liberalnega naziranja najkasneje izrekli za »edinstveno narodno državo«, da jih je bilo treba nagovarjati in celo siliti, dokler je bilo količkaj protivnih sap. In tudi to bi moral vedeti vsak, da duševno ujediničenje rod isamo resnica, tisto duševno ujediničenje, pri katerem se nekateri ujedinijo v lažeh in nemoralnostih, pa rodi v najkrajšem času razkrajanje in bi utegnulo razkrojiti in razdežati in razbiti celo našo državo, ako ne pokažejo pošteni katoličani, združeni s krščanskomislečimi Srbi, vsem tem udinjšem z drugim srcem in z drugo obleko vrat iz javnega življenja.

Druga taka odeja za nevidnost je »spoštovanje prepričanja vsakogar.« Čud-

— Zagreb brez jajc. Vsled dovoljenega izvoza jajc so jajca z zagrebškega trga popolnoma izginila; ako hoče konsument dobiti jajca, jih mora dvakrat preplačati.

— Požar v Ratečah na Gorenjskem. Pastir Matevž Jakelj, 13 letni fant, je zakuril 2. t. m. popoldne blizu hleva posestnika Janeza Beneta v Ratečah št. 73 ogenj, katerega je pustil zvečer pri svojem odhodu nepogašenega. Veter je pa zanesel iskro v seno omenjenega hleva, ki je pričel ob desetih zvečer goreti. Domačinom čel ob deseti, da so požar pogasili. Če bi se bil pihal veter, bi bila cela vas ogrožena. Hlev je bil napolnjen s senom in ima Benet okoli 15.000 kron škode. Jakelj, ki je s svojo neprevidnostjo povzročil požar, je v strahu pred kaznijo dne 3. t. m. neznan kam izginil.

— Zagorje ob Savi. Ivan Praznik, pomočnik boletnega urada, je ob priliki orlovskega tabora nabiral dobitke za srečelov. To pa ni bilo po volji njegovega predstojnika, ki je strasten Sokol in ga ne mamojka na nobeni liberalni prireditvi. Konec je bil ta, da je prišel revizor iz Ljubljane in zdaj grozijo Prazniku, da bo ali ob službo ali pa vsaj premeščen. Ali je to tišto kulturno delo Sokolstva? Mar ni to najostudnejši terorizem? Tako se širi sokolska ideja! Upamo, da bodo merodajna mesta poučila to gospodo — ker mi ne maramo niti boljševiskega terorja, še manj pa sokolskega!

— Požar v Klečah v noči 4. t. m., ki je uničil J. Kregarju šupo in gornje poslopje hiše, je povzročila, kakor se je dogdalo, zločina roka. Kregarju je povzročil požar škode približno 90.000 kron; zgorelo je namreč za 25.000—30.000 K sena in slame, uničena mlatilnica je pa bila vredna 3000 kron. Najemniku Francu Pečniku z Jezice je uničil požar perila in obleke v vrednosti 4000 kron. Kregar je bil zavarovan na hišo in hlev za 10.000 kron in na seno in slamo tudi za 10.000 kron, torej ima nepopravljane škode 70.000 kron.

— Listinca uredništva. Dopisniku novice »Čudne razmere pri drž. železnici«: Oglasite se o priliki v uredništvu!

— Valute, dne 7. sept. na zagrebški borzi: 1 dolar 97 K; 100 avstrijskih kron 40 K; 100 carskih rubljev 125 K; 100 češkoslovaških kron 155 K; 1 angl. funt 360 K; 1 napoleon 370 K; 100 nemških mark 200 K; 100 rumunskih lejev 224 K; 100 italijanskih lir 470 K.

Ljubljanske novice.

lj Seja SKSZ se vrši danes zvečer ob 8. uri v navadnih prostorih.

lj Seja za sprejem koroških otrok se vrši v petek ob šestih zvečer v mestni dvorani. Vabimo vsa šolska vodstva, da se seje gotovo udeležijo. Pridite! — Odbor.

lj Za grižo je umrlo v preteklem tednu v Ljubljani 8 ljudi, med temi so bili trije tujci. Za legarjem sta umrla dva, med temi en tujec. Za dušljivim kašljem sta umrla dva tujca. Za grižo je obolelo 30 ljudi, med temi 9 tujcev in 5 vojakov.

lj Slavnosti društva jugoslov. dobrovoljcev 8. t. m. so bile — razun večernega sestanka v Unionu bolj pičlo obiskane. Da pa ne bodo v bodoče še slabše obiskane in ne bo prisiljena verskozavedna javnost nastopiti za vsenarodni, nepolitični značaj dobrovoljcev, naj v prihodnje, kadar bo društvo zborovalo, zlasti pa na dobrovoljskih prireditvah, h katerim se vabi društvene člane in prijatelje ne glede na njih versko in politično prepričanje, vodstvo društva skrbi, da ne bo nikdar več govoril javno na dobrovoljskem zborovanju nihče, kakor je govoril g. kapetan Lovrič. Da bi mi hodili poslušati, kako se vne-majo nekateri za boj proti poglavarju naše katoliške Cerkve, za snovanje katoliško narodne cerkve, za Sokolstvo, ki da je edina »neomadeževana organizacija«, »nova, edino prava, za troedini narod zveličavna vera« itd., za to danes res nismo razpoloženi. Radi verjame, da g. L. ne pozna naših organizacij, tudi ima pravico govoriti, kar mu je pri srcu (zlasti ako izraža udanost do dinastije), a vodstvo, ki ga pustiti na svojih zborovanjih tako govori, ne da bi nastopilo proti takim poskusom potegniti vsenarodno društvo v protiverske in strankarske vode, vedoma razbija svojo organizacijo. Taki ljudje so nekoč razklali Sokola na dvoje. Današnje razmerje med slov. telovadnimi društvi naj jih spominja na usodo društva dobrovoljcev, ako ga bodo tako vodili, kakor so ga 8. septembra 1920, v Unionu, Mi si ne bomo pustili biti v obraz. — Več navzročih.

lj Sbororiteži. Na Sv. Petra cesti si je privoščila srborita družba te dni ponoči zahavo, da so z velikim hihitanjem ubili šipo, vredno 82 kron, gospodu Rohrmanu. Šaligri bo sledila tragedija tam, kjer se skrbi za to, da se množi denar ubožnemu zakladu.

lj Ljubljanski razgrajali ponoči na praznik tudi niso počivali, temveč je bila noč zelo nemirna. Okolu 5. ure zjutraj sta razgrajala po Starem trgu, Mestnem trgu in Marijinem trgu dva inteligenta, ki sta

razbijala po šaluzijah in sta se celo iz straže norčevala, ki ju je svarila. Ljudje, ki so ju videli, so se naravnost zgražali. Pred Narodnim domom sta se pa stepla dva brata. Ker sta se prerakala in pretepla na Starem trgu, sta morala plačati Franc B... in Alojzij B... vsak 150 kron globe. — Vse toži o strašni draginji, ljudje pa popivajo čez vso mero. More se kaj ukreniti ljudem v dobro, da se bo sedanje strašno pijančevanje omejilo in da se bodo pijanci strogo kaznovali, neglede na njih stan.

lj Vlom pri Gorcu. V noči od 7. na 9. t. m. je bilo vlomljeno na Gosposvetski cesti pri Gorcu. Vlomilci so odnesli 20 cevi za kolesa. Tat je pobral cevi skozi okno.

lj Nevarnega juda so aretirali detektivi kolodvorske policijske ekspoziture. Ko so ga pripeljali v urad in ga preiskali, so našli pri njem 4 potne liste. Jud se piše Moises Bairl Ballin in je iz Galicije doma, toda je bival 14 let na Reki in se pečal s trgovino sadja. V čevljih in v hlačah je pa imel zašitih 973 dolarjev. Obdržali so ga v zaporu.

lj Jud, ki je hitro plačal globo. Juda Abrahama Schneeweissa so detektivi kolodv. pol. ekspoziture aretirali, ker se je nekaj pri zglasitvi pregrešil. Ko mu je na ekspozituri g. revirni nadzornik Ljubič resno naznanil: »14 dni zapora ali 1000 kron globe,« je Abraham hitro segel v listnico in plačal globo 1000 kron.

lj Porotne razprave bodo trajale pri deželnem sodišču v Ljubljani vsaj še do srede prihodnjega tedna. Doslej je razpisanih že 30 razprav, 4 slučaj, v katerih pa ni nihče priprt, pa pridejo na vrsto še le v prihodnjem zasedanju, ker ni bilo mogoče vseh obdolžencev in prič povabiti. Kakor prvi teden so tudi v daljnem času razen enega ropa in ene golufije, ki se nižje doli posebej navajata, na vrsti same tatvine. Že prejšnji teden je neki ljubljanski dnevnik poročal, da so se tatvine v zasedenem ozemlju izvzele iz poškodnosti porotnih sodišč. Ako bi se to zgodilo tudi pri nas, pa ne zaradi tatvin, ampak tudi zaradi golufij in zaradi poneverb, bi ne bilo v tem porotnem zasedanju niti ene razprave, ker dne 30. avgusta, ko se je imelo pričeti porotno zasedanje, ni bila niti ena obtožnica zaradi drugih kaznivih dejanj pravomočna. Da so danes tri porotne razprave zaradi tatvin, smo že poročali. Slede jim nastopne: V torek dne 7. septembra zoper Franceta Glaviča in pa zoper Franceta Babnika in tri tovariše; v četrtek dne 9. septembra zoper Rafaela Giolisa in pa zoper Petra Primca in dva tovariša; v petek dne 10. septembra zoper Jožefa Skubica in tri tovariše zaradi hudodelstva ropa; v soboto dne 11. septembra zoper Valentina Erjavca in enega tovariša, zoper Vincenca Ravniharja in pa zoper Oskarja Žnidaršiča in dva tovariša; v ponedeljek dne 13. septembra zoper Karla Pevca zaradi hudodelstva golufije; v torek dne 14. septembra zoper Ivana Šuštarja in pa zoper Maksa Rozmana; v sredo dne 15. septembra zoper Leopolda Zupančiča; par razprav se predvidoma še razpiše.

lj Prijeti tatovi. Organi kol. pol. ekspoziture so aretirali zaradi hudodelstva tatvine zasledovanega Alojzija Meserko. — Dalje sta bila aretirana Rezl Ivan in Jože Gabron, ki sta priznala g. rev. nadzorniku Ljubiču več tatvin in se je del ukradenega blaga našel.

lj Kaj se vse pijancu zgodi. Tone O... se je napil ruma in slivovke v neki gostilni tako, da je zgrešil hišo, v kateri stanuje in se je v nedeljo ob pol 1. uri zjutraj splazil v čisto tuji hiši skozi okno v spalnico. Tam so ga slišali in poklicali policijo, ki ga je aretirala. Nečrečnemu krokarju so prisodili na policiji 100 kron globe.

Izpred porote.

V torek je porota pod predsedstvom gospoda dvornega svetnika Regallyja v prvem slučaju radi tatvine dveh gonilnih jermenov v goričanski papirnici obsodila Franca Babnika in Petra Štalca vsakega na 1 leto težke ječe, Leopolda Severja pa na 15 mesecev težke ječe; Ivana Kristana je pa oprostila; tudi Babnika je porota oprostila glede na tatvino sulcov

V drugem slučaju je bil obsojen Franc Glavič, mlinar v Dol. Kamencah na 13 mesecev težke ječe, ker je ukradel posestniku Jožetu Kozlevčarju v Zatičini 6 do 7 let staro, do 20.000 kron vredno kobilu. Glaviča je zagovarjal dr. Pegan.

Porotnemu senatu je predsedoval danes nadsvetnik Vedernjak, tohtata sta dvorni svetnik Andolšek in svetnik Rekar, obtožbi (o dveh slučajih bo porota danes razpravljala) je zastopal državni pravnik dr. Ogoreutz.

Skrivač ukradenega blaga pred poroto. Zaradi tatvin pri Ranzingerju sta bila v zadržanju zasedanju ljubljanske porote obsojena Ankerst in Cerar, Rafael Giolis se je pa 2. decembra lani dogovoril z Ankerstom in s Cerarjem, da bo ukradenega blaga pri sebi shranil. Ljubljanska policija je res našla pri Giolisu ukradenega blaga, v vrednosti 4055 kron. Ker k zadnji porotni razpravi ni bilo mogoče Giolisa povabiti, se je moral, ker so ga med tem aretirali, Giolis danes zagovarjati pred poroto. Giolis, katerega je zagovarjal dr. Po-

ček, je rekel, da ni kriv in da je Cerar prinesel ukradenega blago v njegovo stanovanje proti njegovi volji. Cerar mu je naročil, da naj ukradenega blago proda za 4000 kron, s 3000 kronami sta nameravala Giolis in Cerar otvoriti slaščičarno. Ko se je nameraval Giolis odpeljati z vlakom iz Ljubljane, ga je policija aretirala. Cerar in Ankerst sta kot prič zaslizana izpovedala, da je Giolis sporazumno z njima shranil ukradenega blago.

Sodba: 6 mesecev ječe.

Nato je pričela porota to-le razpravljati:

Nevarna tatinska družba pred poroto.

Peter Prime, pietar na Dolu, Anton Jurič, delavec v Pečniku in Pavle Konrad, posestnikov sin iz Čadrama, ki so se danes zagovarjali pred poroto, so bili že vsi trije predkaznovani. Tudi danes se morajo zaradi raznih tatvin zagovarjati. Peter Prime je v družbi Viktorja Juriča, ki je bil že obsojen zaradi tatvine v zadnjem porotnem zasedanju, ukradel v noči na 2. aprila letos Janezu Trtniku v Biščaj iz zaklenjene shrambe raznih jestvin v vrednosti 5541 kron, Marjeti Kokoljevi pa iz kozoča Marjete Kokoljeve rjavo krilo, vredno 50 K. Peter Prime in Anton Jurič sta vlomila 11. aprila letos pri trgovcu Janku Pintarju v Sp. Šiški in odnesla raznega blaga in denarja v vrednosti 13.084 kron; 10.500 kron gotovine je bilo vmes. Trgovki Mariji Agnola na Glincah sta pri vromu, katerega sta izvedla, ukradla Peter Prime in Anton Jurič blaga in denarja v vrednosti 5334 kron; denarja je bilo vmes 4340 kron. Peter Prime, Anton Jurič in Pavel Konrad so v noči na 4. februarja 1920 v Rodici pri Domžalah ukradli 3000 kron denarja in par ženskih, 350 kron vrednih čevljev. Končno je obtožen Peter Prime, da je v družbi tatinskega tovariša v noči na 2. julija letos ukradel Anton Pogačarju. Pogačarjevo stanovanje je pokazal Konrad. Po tatvini, izvedeni pri Podražju, je orožniška patrulja zasledovala tatove. V gozdu blizu Spod. Zadobrave je patrulja zalotila Antona Anžurja, nečaka okradenega, in Petra Primca, ko sta od nekega grma skočila stran in zbežala. Pustila sta tam tudi obleko in pri Pogačarju ukradene reči. Anton Anžur in Peter Prime sta se zagovarjala, da sta ukradene reči kupila od nekega nepoznanega fanta. Anton Anžur se bo moral zavoljo te tatvine posebej zagovarjati.

Ne jemljite kruha delavstvu.

Vojaška oblačilna delavnica v Vevčah.

V Vevčah obstoji voj. oblačilna delavnica, kjer dela 365 žensk ter 32 moških. Od teh jih je 70 oženjenih, ki imajo skupno 150 otrok. Vdov je 14 z 29 otroci. Poleg tega je še okrog 30 samskih oseb, ki morajo skrbeti za svoje, stare starše in druge bližnje sorodnike, ki so brez zaslužka. To delavstvo, ki sicer ni posebno imenitno plačano, zasluži vendar le skupaj okrog 350.000 kron na mesec, kar znaša na leto do 4 ali celo 4 in pol milijona kron!

To je lepa vsota, ki se okoli D. M. v Polju pozna. Sedaj pa se čuje, da vojaška uprava hoče te delavnice premestiti nekam na Hrvaško. V interesu delavstva in delavnic resno svarimo pred takim korakom. Delavstvo iz ljubljanske okolice pač ne bo moglo iti z delavnicami na Hrvaško.

Kakor smo zgoraj videli, je velik del delavstva po družini in otrocih naravnost vezan na domovino. Pa tudi mnogo drugih ne bo moglo vsled družinskih ali drugih razmer itti z delavnicami na Hrvaško. Lahko rečemo, da niti 5 odstotkov delavstva ne bi šlo na Hrvaško. Tam pa tudi ne bo dobili izurjenih delavcev v taki meri kakor so na razpolago tukaj. Posledica bo, da bodo delavnice za dolgo dobo morale delati mnogo manj ko doslej.

Interes ljudstva vešče in ljubljanske okolice pa zahteva, da ostanejo delavnice tu, da bo delavstvo preskrbljeno. Če gre do delavnice proč, odpade na en mah nad 4 milijone kron dohodkov za okolico. In to se pozna v sedanjih težkih razmerah! Zato menimo, da bi bilo umestnejše, ko bi delavnice ostale, kjer so, oziroma bi se za nje kje blizu dobil kak drug primeren prostor. Začasno morda v ljubljanski prisilni delavnici. In če to ne gre, kje drugje. Tako bi delavstvo lahko ostalo doma in doma zaslužilo.

Tako bi bilo delavstvo bolj navezano na svoj dom. Tako delavstvo je tudi mnogo bolj zadovoljno, ko pa ono, ki mora po svetu s trebuchom za kruhom. In zdi se nam, da vojaška uprava ne bo imela nič proti temu, da je delavstvo vsaj kolikoroliko zadovoljno. Za red in mir v državi je vendar boljša zadovoljnost ljudstva ko pa nezadovoljnost.

Z eno besedo: Ne jemljite domačemu delavstvu kruha! Skrbite za zadovoljnost. S tem delate za državo!

Delavsko združništvo.

Pri skupščinah I. delavskega konzumnega društva v Šmarnem pri Litiji, so bili izvoljeni za pobaščence: Ernest Drčar, Simončič Ignacij, Florjan Pišek in Jakob Korar.

Pri skupščini sv. Križi pri Litiji pa: Josip Pavli, Ignacij Zavel in Anton Novinc. Dne 19. t. m. se bo vršila skupščina v Lutomeru.

Jugoslovanska Strojkovna Zveza.

Komenda. V nedeljo dne 12. t. m. se vrši pri nas shod Jugoslovanske Strojkovne Zveze takoj popoldan po krščanskem nauku (ob 4. uri novi čas). Udeležite se ga v obilnem številu.

Prevalje. Društveno delo pri nas počiva, ker še vedno razsaja griža; nekaj pa tudi radi tega, ker so najbolj agilne moči zaposlene pri plebiscitnem delu. — Socialisti ustanavljajo »Sokolac«. — Živjo proletarijat, ki se greje pri kapitalistični buržuaziji!

Žiri. Tukajšnja skupina ima v nedeljo 12. t. m. ob 4. uri popoldne v društvenem domu na Dobračevi sestane. Vabljeni so tem potom vsi člani in članice in prijatelji naše organizacije!

Maribor. Potom vodstva mariborskega okrožja J. S. Z. so se poslale na delegacijo ministrstva financ sledeče zahteve: Da se pri odmeri dohodninskega davka za l. 1920. upošteva tudi veliki izdatki železniških delavcev za službeno obleko, čevlje itd. In sicer bi se naj odšlo za dve službeni obleki, dva para čevljev in zavarovalnino za slučaj smrti 3000 K. Ta svota se naj bi odšla pri odmeri dohodninskega davka pri vseh železničarjih-delavcih, zaposlenih v delavnici in kurilnici južne železnice v Mariboru, kakor tudi pri onih, ki so zaposleni pri progovnih sekcijah, ker ravno ti porabijo pri svojem delu največ obleke oziroma obuvala. Obenem se je obrnilo vodstvo okrožja tudi na ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani s prošnjo, da dohodninski davek odteguje in isto potem davčnemu uradu odvede.

Železničar.

Ljubljana. Z ozirom na vlogo Prometne zveze, da se naj barake v Brezovici preuredijo v stanovanja in se dajo v najem železničarjem, nas je te dni ravnateljstvo južne železnice obvestilo, da je južna železnica že lani nameravala preurediti barake. Vršil se je tudi ogled teh barak na licu mesta po ravnatelju, po zastopnikih poverjeništvu za soc. skrb, prometnega, personalnega in gradbenega oddelka. O zadevi se je napravil protokol, kjer so se vsi zastopniki enoglasno izjavili, da je vsaka preureditev barak nemogoča, iz zdravstvenih ozirom nepriporočljiva.

Zahteve kurjačev. Zahteve kurjačev ležijo že dva meseca pri prometnem ministrstvu; to pa seveda še vedno ni našlo časa, da nam odgovori. Če gospodje spijo, jih prijazno opozarjamo, da znajo še kaj drugega zaspati.

Diskusijski večer se vrši v sredo, dne 15. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Jugoslovanski tiskarni, III. nadstropje.

Žihpolje. (Zvezarska nasilnost.) Dne 1. t. m. je pri vlaku št. 12 postajni paznik Kušterle rohnel kot divji nad čuvajem Vončino. Povod je dala Vončinova pritožba, da nima petroleja, nakar ga je začel Kušterle pitati kar na lepem s komunistom. Vzrok pa je ta, da je Kušterle »Zvezar« in širi svoje »sokolske« ideje s tako brutalnostjo, kot jo je pokazal tokrat. Kakor bi bilo sploh bolje, da bi liberalci ne bili prišli kot taki nikdar na Korosko, bi se morali vsaj zdaj čuvati takih brutalno »patrijotičnih« izbruhov, kot je bil oni dan nastop g. Kušterla.

Prometna zveza javlja svojim članom, da se je Martin Pöher, delavec južne železnice 28. avgusta preselil v večnost. Rajni je bil dolgo let zvesti član Prometne zveze. Bil je skozi in skozi poštnjak prve vrste, prepričan katoličan, dober oče svoje družine in zvest sodelavec. Rajni je od strani železnice za svoje dolgoletno zvesto službovanje vžival tiste ugodnosti kot drugi njegovi tovariši vpokojenci, kateri, ako ne bi imeli drugih pripomočkov, bi morali — kakor mnogo njih — od glada umirati.

Bog bodi rajnkemu milostni sodnik in dober plačnik za njegova dela. Njegovim ostalim izrekamo tem potom najiskrenejše sožalje.

Članom Prometne zveze priporočamo dragega pokojnika v blag spomin!

O gospodarski poslovalnici južne železnice v Ljubljani vlada med železničarji splošno mnenje, da pomei ta dobrodelna naprava za nje približno toliko, kakor peto kolo pri navadnem vozu. Temu pa ni tako. Treba je samo malce globlje pogledati in poleg tega tudi malo misliti, pa se takoj spozna, da je zavod izborna molzna krava za približno dvanajststoroč izvoljenec, katero krmijo potrpejljivo železničarji s svojimi mestnimi dohodki. V pripoznanje zaslug, ki jih ima poslovalnica za dobrobit železničarjev, je darežljivo obratno ravnateljstvo povišalo nje zaslužnega prvomestnika v čin nadzornika, kateremu bi po vsej pravici pristojal tudi lep nov avto, ako ima že njegov podložnik konje in kočijo. No, kar še ni, pa še bo. Značilno je, da je poslovalnica poleg drugih vrlin tudi še izborna agitačno torišče za socialne demokrate in komuniste, ki imajo pod

krinko kontrole nastavljen tam svoje najboljše agente. To v pojasnilo vsem onim nergačem, ki pravijo, da je gospodarska poslovalnica ne le nepotrebna, temveč celo grd madež na telesu obratnega ravnanja.

Na upravo drž. in juž. železnice.

Ze po 3 leta ni večina uslužbencev državne in južne železnice dobila službene obleke. Obleka, s katero so železniške uprave svoje uslužbence v vojnem času preskrbovale, je bila največ iz papirja, kopriv in druge enake šare tako, da so se nam potniki in drugo občinstvo na ulici in v službi smejali in nas spraševali, kateri ljudje so tisti, kateri je osleparil najprej železniške uslužbence in potem železniško upravo samo.

Kdo je temu kriv? Uprave same, ker njim je deveta briga, kakšno obleko je uslužbenec dobil. Ne briga jih in tudi na misel ne pride gospodom, ki so dolžni zato skrbeti, kako je z uslužbenci, ali imajo za tako iz vseh ozirov naporno železniško službo potrebno obleko ali ne.

Zima je skoro tu. Ali gospodje, katerim je poverjena preskrba službene obleke, spé in se jim niti ne sanja ne, da bo zima prišla in uslužbenci na razbitih in odprtih zavorah, premikači na prostem, v burji in mrazu, drugi uslužbenci na svojih stolnih mestih bodo izpostavljeni mokroti, prepihu in drugim neprijetnostim, kjer so posledice hudi revmatizem, na katerem trpi veliko naših železničarjev.

Od uslužbencev se zahteva točna služba in v splošnem obnašanje in vedenje, kakoršno naj bi delalo ugled železniški upravi, na drugi strani pa kriče krivice nad železničarji do neba.

Ne bomo se vtikali, po kateri poti naj dobavi železniška uprava službeno obleko za svoje uslužbence. Naša dolžnost je, upravi pošteno in vestno služiti, dolžnost uprave in tistih gospodov, katerim je poverjena preskrba službene obleke, da se iz spanja zbude in uslužbence o pravem času z obleko preskrbe. Že lani je Zveza jugoslov. železničarjev svoje člane po shodnih tolažila, da je blago za jugoslov. železničarje baje že v Solunu in da si bo lahko vsak železničar dal obleko urediti po svoje kakor mu bo boljje pristojala. Kje je Zveza jugoslov. železničarjev te informacije dobila, nam ni znano, kakor tudi ne, kje je tista pošiljatelj službene obleke za uslužbence juž. železnice, o kateri se je govorilo in se uslužbenci z njo tolažili, da je bila obleka že v Špilju, a se je vsled prevelike carine poslala v Avstrijo nazaj. Torej, s tem mislijo gospodje, da je za uslužbence že zadosti preskrbljeno. Vprašamo, ali si železniške uprave še štejejo v dolžnost, da skrbe za svoje uslužbence, ali je mogoče za vse nerednosti in krivice, katere se gode železničarjem, odgovoren samo minister? Ako je tako, potem naj vse uprave zginejo in bo marsikateri kričeča krivica železniškim uslužbencem prikrajšana in finance, katere so namenjene za uslužbence, bodo kmalu čisto drugače zgledale.

Mi železničarji pa, naj si bo ene ali druge organizacije, pri vseh je navada, da se med seboj politično tepo. Zavrimo to, kadar gre resnično za naše pravice in pazimo, da ne bodo iskali nekateri voditelji organizacij svoje politične namene. Krivice, s katerimi nas pitajo naše uprave, naj nas v boju prijateljsko družijo. Ne gre za to, katera organizacija je močnejša, gre samo za to, da kaj dosežemo.

Železničarji v Prometni zvezi.

Tobačno delavstvo.

Senj. Proti brezvestnemu postopanju ravnateljstva tobačne tovarne v Senju, ki s terorjem nastopa proti našemu delavstvu, je vložil poslanec Gostinčar imenom Jugoslovanskega kluba oster protest pri upravi državnih monopolov v Beogradu.

Rudar.

Trbovlje. V nedeljo, dne 5. f. m. smo slavili 10letnico blagoslovljenja »Društvenega doma« in 10 letnico, kar obstoji skupina JSZ v Trbovljah. Na vrtu krog Društvenega doma se je nabralo obilno število gostov. Slavnost je otvoril predsednik skupine in hkrati njen ustanovitelj tov. Zupan. V svojem pozdravnem govoru je orisal vse težkoče, v katerih se je gradil in pred 10 leti srečno dogradil lični Društveni dom. Nato je podal besedo tov. Sušniku iz Ljubljane, ki je povdarjal, da nam ob spominu na vse težkoče, s katerimi se je kršč. delavstvo imelo boriti vseh teh 10 let, v zavesti, da smo 10 let stali in nismo padli, rastli smo — mora vstati pogum in smeli pogled v bodočnost, ki je naša. S tega vidika v bodočnosti je orisal delavski položaj sploh, ko danes skrhan nasproti delavska organizacija ne more nuditi delavstvu, za čimer teži. Socialpatriotje so oslabei, komunistje pa ne stremijo za tem, da stopnjavajo izboljšanje delavstvu njegov položaj, ker njihov cilj je revolucija; zato jim služi le revolucionarna masa — revolucionarna pa bo, čim globlje se jo

porine v temo in bedo. A kdo je še danes pripravljen, da se da igrati v nejasne krvave igre, ki jim nihče točno ne more določiti izida? Ko je govornik razvijal program krščanskega socializma v razliko od komunizma, se je nabrala na cesti gruča komunistov, ki so pazljivo poslušali. Njihovo dostojno bnašanje nam je dokaz, da trboveljski »komunisti« — izvemšiši nekaj tujerodnih hujskačev — nikakor niso one surovine, kot se jih navadno slika. Zato gremo z veseljem pogumom na delo, da bo zaslepljeno delavstvo uvidelo, da hočemo njegovo rešitev — s ponosno zavestjo: v desetih letih praznujemo dvajsetletnico v — krščansko-socialističnih Trbovljah!... Za tovarišem Sušnikom je pozdravil slavno še hrvaški rojak tov. Garapič ter povdarjal katolicizem in krščansko idejo. — In zdaj; na delo!

Dobrna pri Celju. Grofica Neuhaus je lastnica hiše, v kateri stanuje naš član Schmidhofer z ženo. Dokler je žena mogla plemeniti gospodje delati, je bilo vse dobro. Zdaj pa je zbolela in visoka gospa kar nenkrat ne more več pogrešati prostorov in je omenjenega s težko bolno ženo hotela postaviti s 1. septembrom na cesto. Škoda, ki bi jo prizadeta v takem slučaju trpela, bi bila ogromna, ker imata na grofici nem svetu mnogo usejanega. Upamo, da bo grofici naš opomin zadostoval, ker bi v nasprotnem slučaju morali pozvati vlado, da nauči aristokratsko gospodo, da smo v Jugoslaviji vendarle malo bolj socialno čuteči kot v stari grofovski Avstriji.

Kovinar.

Jesenice. Dne 12. t. m. se vrši po rani maši shod v Delavskem domu. Pričetek ob 9. uri dopoldne. Govornik pride iz Ljubljane. Zvečer ob 8. uri je igra in srečolov ter prosta zabava; igra društveni orkester z vsemi člani godbe. Vsi vabljeni!

Jesenice. Nova iznajdba »Kranjske industrijske družbe«. Pri tovarniški ekonomiji se je dosedaj delalo osem ur na dan, Gospod Verneger je pa sedaj dal ukaz, da se mora delati 10 ur na dan. Tovariši, bodite oprezn!

Jesenice. Tukajšnja tovarna je sedaj po dolgem času dobila nekaj surovega železa. Pričelo se bo delo. Sedaj moramo paziti, da ne bomo delali zastoj kot doslej.

Usnjar.

Ljubljana. Preteklo nedeljo se je vršil sestanek delegatov »Zveze usnjarjev«. Napravili so se važni sklepi za usnjarje in čevljarje delavce, organizirane v »Zvezi usnjarjev«. Dosedanji prispevki ne zadostujejo, da bi se krili stroški, vsled tega se je sklenilo, da se s 1. oktobrom povišajo prispevki. Prispevki znašajo v I. razredu 10 K mesečno, v II. razredu 8 K mesečno in v III. razredu 6 K mesečno. Podpora znaša od 1. oktobra naprej v I. razredu 4 krona na dan, v II. razredu 3 K na dan in v III. razredu 2 K na dan. Začrtala se je nova pot, po kateri bo šla organizacija usnjarjskih in čevljarjskih delavcev. Z vsakim dnem opažamo, kako se skuša na vseh koncih in krajih streti naša organizacija, posebno od strani nasprotnikov in podjetnikov. Podjetniki vidijo, da se naša organizacija bori brez ozira na levo ali na desno za delavske koristi. Zato pa, tovariši in tovarišice, strnite se še trdneje na novo začrtani poti nasproti cilju: »Mi hočemo živeti človeka vredno življenje.«

Tržič. Pri nas izgleda vsa stvar, ako jo kdo kar tako na splošno pogleda, bolj opasna. Proti naši organizaciji se je zaklelo vse. Na eni strani podjetniku Maly & Dembergerju ne gre v glavo, da so se njegovi delavci po večini organizirali v krščansko socialni organizaciji. Sam se je izrazil, da je naša organizacija preveč brezobzirna, ko se poteguje za delavstvo? Na drugi strani zopet nasprotnikom ne prija, ker jim je šel v zgubo boben. Pustimo jim veselje, kakor Malyju tako nasprotnikom. V tolažbo pa jim naj bo sledeče: Trudite se kakor hočete, nas ne boste omajali. Prišel bo čas, ko bomo pokopali zadnje Vaše ostanke.

Slamnikar.

Mengeš. V petek, dne 3. f. m. smo imeli svoj shod in sicer — v veži društvenega doma. Kljub temu je shod dobro izpadel. Po poročilu okrožnega tajnika Kogejca, ki nam je razložil položaj delavstva v Jugoslaviji, so sledili razgovori o »slamnikarski organizaciji«. Sprejel se je po daljši debati predlog, da se sedanja skupina razdeli v dve skupini, in sicer za delavke v zadrugi posebej in one v tovarni posebej. O »Zvezi slamnikarskega društva« se je vnela živahna debata, katere končni rezultat je bil, da se »Zveza« ustanovi. Ker je čas hitro potekal, se je sklenilo, da se vrši v nedeljo dne 12. t. m. popoldan ob 3. uri zopet shod, katerega se pa morajo udeležiti vsi člani in članice. Vršila se bo tudi volitev odbora obeh skupin. — Slamnikarsko delavstvo se vedno tesneje zdru-

žuje, ker se zaveda, koliko važnega dela ga še čaka.

Domžale. Ker je v naši skupini včlanjenih še veliko delavcev in delavk, ki niso za letošnje leto plačali članarine za več kot štiri mesece, se naznanja istim, da zaostalo članarino takoj poravnajo, ker v nasprotnem slučaju bode vsak tak nereden član izključen. Upeljali smo pregled, ki jasno kaže, kdo je nezavednež in škodljivec našemu delu. Ker ne moremo trpeti balasta v svoji organizaciji, se bomo istega rešili z izključitvijo nerednih članov. Redni člani dobe legitimacije, na podlagi katerih jim bo dovoljen vstop k našim zborovanjem. Na zunanji strani vrat naše sobe v Društvenem domu bo obešana razglasna deska, kjer bodo članom naznanjeni vsi ukrepi naše organizacije.

Kmetijski delavec.

Ruše. Vse bi šlo pri nas, samo da imamo na pravem mestu agilnega organizatorja. Zveza kmetijskih delavcev šteje pri nas že okrog sto članov in upamo, da bo še znatno zrastle.

Viničar.

Od poverjeništv za soc. skrbstvo smo prejeli nastopen dopis:

Jugoslovanski strokovni zvezi

v Ljubljani.

Poverjeništv za socialno skrb je z odlokom z dne 24. avgusta 1920, št. 2077-20 odredilo sledeče:

V vsakem sodnem okraju glavarstva, kjer bivajo viničarji v večjem številu, se ustanovi krajevna komisija za rešitev viničarskega vprašanja. V tako si jo pošljejo po enega zastopnika sledeče organizacije:

Naloga komisije je določiti:

1. Današnje vrednost dajatev, ki jih dobiva vsak viničar od gospodarja in sicer:

a) Vrednost donosov dajutnine zemlje (posamezno njiv, travnikov, pašnikov in kopavnikov.

b) Vrednost naravnih prejemkov (zrna, moke in drugih živil, kakor tudi hrane in pijače).

c) Vrednost lesa za kurjavo, listja za steljo kakor tudi krme in slame za živino.

2. Ugoditev eksistenčnega minuma za eno osebo oziroma družin v dotičnem kraju na podlagi in po sistemu uradnih objav poverjeništv za socialno skrbstvo o eksistenčnem minimumu. Nar. dež. vlade za Slovenijo z dne 14. aprila 1920. Ur. list št. 190.

3. Ugoditev temu primerne krajevne minimalne mezde za viničarja, vpoštevajoč navedene mezde v naturalijah.

Komisiji predseduje politični uradnik s pravom diramacije. Vse krajevne komisije imajo do konca septembra poslati osrednji paritetni komisiji za rešitev viničarskega vprašanja v Mariboru točno poročilo o materijelnem stanju viničarjev svojega okraja v smislu gornjih določil pod točko 1—3. Posredujejo naj tudi med vinogradniki in viničarji v svrhu zvišanja denarnih in naravnih prejemkov slednjih.

Ko bo rešitev viničarskega vprašanja dovoljno pripravljena, bo sklicalo poverjeništv za socialno skrbstvo v udeležbo zastopnikov deželne vlade končno enketo pri okrajnem glavarstvu v Mariboru.

Za sedež komisije se določi Gornja Radgona.

O tem se obveščate s pozivom, da podpisane glavarstvu naznanite tekom treh dni po prejemu tega razpisa ime zastopnika, katerega določite kot člana ter krajevne komisije, da zamore komisija čimprej konstituirati in pričeti z delom.

Kakor se vidi, se je vendar enkrat to zgodilo, da so se dotaknili vprašanja viničarjev. Seveda je to precej nepripraven čas. Mogoče se pa vendar doseže vsaj to, da vsaj viničarjem ne bo treba stradati, med tem ko imajo gospodarji vsega dovolj. Tej novi odredbi želimo srečo, da bi tudi dosegla uspehe!

Lesni delavec.

Preserje pri Kamniku. Naša skupina je imela v soboto dne 4. t. m. svoj občni zbor. Izvolil se je sledeči odbor: predsednik Šarc Gregor, podpredsednik Korošec Aleš, tajnik Jeran Franc, blagajnik Pogačar Jožef; odborniki: Štupar Alojzij, Zupan Pavel in Šarc Franc; nadzornika: Jerab Miha in Škrjanc Ivan. Sklenilo se je, da se stavijo na podjetje zahteve po zvišanju plač in ureditvi par nedostatkov v tovarni. Jednako se je občni zbor izrekel za povišanje prispevkov v smislu okrožnice JSZ. Poročilo okrožnega tajnika se je z zanimanjem sledilo. Sklenilo se je, da si ne da delavstvo odvzeti ni ene do sedaj izbojevanih pravice ter da bo stalo čvrsto na straži in nadaljnemu delu. Prihodnji sestanek se vrši v soboto dne 18. septembra.

— Po dolgem času se je zbralo zopet skupaj delavstvo v Preserjih. Pokazalo je umevanje za svoje potrebe in organizacijo. Zadovoljnost, s katero smo se razšli z očnega zbora, nam jamči, da se bo naša skupina podala na novo delo, katero nas bo dovedlo do trdne samozavesti in tudi uspehov. Na svičenje zopet 18. t. m!

Služkinja.

Vsakega se poloti nestrpnost, kako bi se nas ne. Čakamo že celo večnost na tako potrebni poselski red, pa ga še ni. Trpelo je mesec dni, predno je bil osnutek gotov, sedaj ap je že gotov. Zakaj še čakamo! Od strani organizacije se je že pred 14 dnevi pozvalo poverjeništv za socialno skrb, da naj skliče sejo tiste paritetne komisije. Minilo je že, kakor rečeno, 14 dni, pa še ni nobenega znaka, tako, kot bi bilo vse zaspalo. Smo sicer služkinje, pa ni treba misliti, da ne bomo znale spanca pregnati. Bodite brez skrbi, akoravno služkinji primanjkuje, vendar nas je še dovolj, da bomo izkrojevale svoje pravice.

Dekletom na deželi. Organizacija služkinj »Zveza služkinj« pozivlje tem potom dekleta po deželi, da naj ne silijo v mesto. Pri tem ni treba misliti, da jim ne privoščimo mestne službe, nikakor ne. Ko bo enkrat čas ugoden, se bo že javilo. Nam želimo samo dobro.

Soštanj. Tudi me smo prišlo do va ključka, da ne gre drugače, kot da se zadržimo. Zato smo si ustanovile svojo organizacijo »Zvezo služkinj«. Toliko za danes, da boste vedele, da se tudi gibljemo. Drugič mogoče kaj več in tudi že o tukajšnjih razmerah.

Novomesto. V pretekli številki se je vrnila pomota o naznanilu shoda. Moralo bi se glasiti: ... shod se vrši 19. t. m. ob 3. uri popoldne, bilo je pa 18. t. m. Toliko v pojasnilo, da ne bo kakšnega nespornizumljenja.

Zveza služkinj ima sejo danes, v četrtek dne 9. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih Krekove prosvete, Alojzijevišče. Tam potom se vabijo vse odbornice, da se zanesljivo udeležijo seje. Prosi se točnost.

Čipkarica.

Vrhnika. Kmalu bo konec z delom na polju. Ker je čipkarstvo tudi pri nas razvito, zato bi prišlo sedaj čipkarstvo na vrsto. Seveda je velika težava, ker ni dobiti sukanca, zato so sklenile tukajšnje čipkarice, da se pridružijo vse organizacije čipkaric, da bo temvečje število in tudi večja moč. Ko bo enkrat organizacija uspešna, potem se bo šele pokazalo, kakšnega pomena je.

Vsem skupinam čipkaric. Referent »Zveze čipkaric« je sedaj na dopustu. Toliko v vednost, da ne bo nepotrebne razburjenja, ako kakšna zadeva ni takoj rešena.

Razne novice.

Boj proti zvišanju mezde. Boj proti ameriški tvorničarji. V nekaterih obrtnih sredščih so se vršila posvetovanja tvorničarjev o tem, kako ustaviti neprestano dvigavanje mezd. Mnogi so zapretili, da tvornice rajši zapro kakor da bi pristali na nadaljno povišanje mezd. Drugi zopet sprejemajo v delo (kolikor je to sploh mogoče) ženske, ki delajo za 50 odstotkov ceneje ko moški, ali pa, da bi dvignili delavski uspeh, uvajajo mezdo od kosa namesto dnevne mezde. Kapitalist je povsod enak! Delavski listi so vznemirjeni, ker mnoge tvornice: za bombaževino, jeklo, avtomobile in dr. omejujejo izdelke zaradi pomanjkanja surovin. Ker je občutno pomanjkanje cementa in drugega materiala, se letos v Novem Yorku dosti manj zida kakor druga leta. — Draginja narašča neprestano. V zadnjem času so življenske potrebščine poskocile za 20 odstotkov.

ODPRTO PISMO

g. Salamonu tajniku socialdemokratske organizacije za Možiško dolino.

Ker se mi gre za to, da moji farani zvedo resnico, Vas tem potom javno pozivljam, da dokažete resničnost, kar ste govorili dne 15. avgusta t. l. v Črni na Štajlerjevem vrtu na javnem delavskem shodu, da je namreč železniški minister dr. Korošec kriv 200 ozir. 300 odstotnega zvišanja železniških tarifov. Ako tega ne dokažete, potem sami veste, koliko so vredne Vaše besede.

V Črni, dne 27. avgusta 1920.

Josip Dobrovč, župnik.

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večernega lista« Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.